

Sociaal Domein
Beleid Sociaal Domein

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Opvanglocatie Lange Kleiweg Rijswijk

datum 14 april 2022
bijlage(n)

1. Inleiding

De behoefte aan een woning in Rijswijk is groot. Veel mensen die dringend op zoek zijn naar geschikte en betaalbare woningen kunnen deze echter moeilijk vinden. De gemeente Rijswijk wil aan de oplossing van dit brede huisvestingsprobleem een belangrijke bijdrage leveren. Daarom wordt er op diverse plekken in Rijswijk gebouwd, maar ook op de (zeer) korte termijn is er huisvesting nodig voor acute woningnood. Daar zijn vluchtelingen uit Oekraïne recent bij gekomen.

Ook bewoners in ons AZC zijn op zoek naar reguliere huisvesting. Van de totaal 350¹ bewoners die er nu verblijven, hebben er 236 een verblijfsvergunning. Gemeenten dienen deze woningzoekenden met een verblijfsvergunning te huisvesten, in dit geval in Rijswijk of in een van de regiogemeenten. Via afspraken met corporaties en ideeën zoals geschetst in deze brief proberen we een antwoord te geven op de acute woningnood van verschillende doelgroepen waar we als gemeentebestuur integraal een verantwoordelijkheid voor dragen.

Op 12 oktober 2021 heeft de gemeenteraad een aantal besluiten genomen ten aanzien van het vertrek van het COA uit Rijswijk. In voorliggende raadsinformatiebrief informeren wij u over de uitvoering door het college van deze raadsbesluiten en over een mogelijke maatschappelijke invulling van de locatie aan de Lange Kleiweg welke binnen de gestelde kaders, afspraken en actualiteit is ontstaan.

2. Kern informatie

Uitvoering raadsbesluiten

Hieronder volgt een toelichting op de uitvoering van de besluiten die de raad op 12 oktober 2021 heeft genomen.

***Raadsbesluit 1.** Het college op te dragen bij het COA te melden dat na afloop van de huidige bestuursovereenkomst gestopt zal worden met de instroom van nieuwe bewoners. Het COA de gelegenheid te bieden om in de periode vanaf 1 december 2021 tot uiterlijk 31 mei 2022 op een humane manier de opvang af te bouwen;*

¹ Vanwege de uitstroom kunnen de aantallen per dag verschillen. Dit is de stand op het moment van schrijven.

Toelichting uitvoering:

Om afspraken te borgen voor de situatie ná het aflopen van de verlengde bestuursovereenkomst is er een nieuwe overeenkomst gesloten. Het COA heeft zijn afspraken nagekomen en een instroomstop doorgevoerd per 1 december. De gemeente heeft vervolgens de afbouw gemonitord. Periodiek wordt de gemeente op de hoogte gesteld van het aantal inwoners. Dit aantal loopt vanaf 1 december 2021 af. Daarin zag het college dus geen reden om fysieke inspecties ter plekke uit te voeren die toezien op de afbouw. Wel is er specifiek een gesprek geweest met het COA nadat de gemeente had geconstateerd dat er na 1 december mensen in de gemeentelijke basisregistratie personen werden ingeschreven. Dit bleek te komen doordat volgens landelijke wetgeving asielzoekers zich na een bepaalde periode moeten inschrijven in de gemeente waar ze verblijven. Zo kwam het dat er, nadat de instroom was gestopt, zich toch nieuwe mensen inschreven bij de gemeente. Deze inwoners verbleven er al voor 30 november 2021. Feitelijk nam het aantal bewoners volgens afspraak af.

Raadsbesluit 2. Hierbij de absolute voorwaarde te stellen dat er voor die tijd geen 'veiligelanders', zoals deze bijvoorbeeld in Ter Apel en Budel gehuisvest zijn, in het Rijswijks AZC gehuisvest worden;

Toelichting uitvoering:

Hier zijn afspraken over gemaakt in voornoemde overeenkomst en deze afspraken zijn door het COA nagekomen. Op de locatie aan de Lange Kleiweg was deze doelgroep al niet gehuisvest en met de instroomstop zijn deze er ook niet bij gekomen.

Raadsbesluit 3. Het college opdracht te geven met het COA afspraken te maken over de wijze van afbouw, zoals benoemd onder 1., en het COA inspecties van de gemeente die hierop toezien te laten toe staan;

Toelichting uitvoering:

Zie toelichting onder 1: de gemeente heeft afspraken gemaakt over de afbouw en dit vervat in een overeenkomst. Ofschoon de gemeente te allen tijde welkom was, bleek uit de monitoring dat inspecties ter plaatse niet nodig waren. Dat het COA zijn afspraken ten aanzien van de afbouw nakomt blijkt ook uit het feit dat het COA de huur van de woonunits in Rijswijk inmiddels heeft opgezegd en de overgebleven bewoners op de hoogte zijn gebracht van het vertrek van het COA.

Raadsbesluit 4. Na afloop van de onder 1. genoemde datum geen aanvullend verzoek voor langer openhouden van het AZC meer te honoreren. Dit in lijn met de schriftelijke toezegging vanuit het COA;

Toelichting uitvoering:

Dit is aan de raad. Een dergelijk verzoek is er formeel ook niet gekomen.

Raadsbesluit 5. De staatssecretaris te verzoeken dezelfde toezegging als onder 4. op schrift te stellen;

Toelichting uitvoering:

De staatssecretaris heeft dit mondeling tijdens een gesprek op het ministerie met de portefeuillehouder gedaan. Na het raadsbesluit heeft het college verzocht deze toezegging ook op schrift te stellen en dat is gebeurd. De staatssecretaris geeft per brief aan verheugd te zijn over de inspanningen die Rijswijk heeft geleverd en bevestigt dat het COA niet nogmaals om een verlenging van de duur van de bestuursovereenkomst zal vragen.

Raadsbesluit 6. De afspraken uit de wijzigingsovereenkomst d.d. 18 februari 2019 te volgen indien het COA niet voldoet aan een of meerdere bovengestelde voorwaarden, inhoudende dat conform de afspraken de opvangcapaciteit teruggebracht wordt naar nul;

Toelichting uitvoering:

Het COA komt de afspraken na en daarmee heeft dit besluit nog geen vervolg hoeven krijgen.

Raadsbesluit 7. Het college opdracht te geven met een plan te komen voor tijdelijk gebruik van het terrein voor de periode totdat het terrein beschikbaar gesteld moet worden volgens afspraak aan derden.

Toelichting uitvoering:

Het college maakte een inventarisatie van mogelijke alternatieven voor het gebruik van het terrein aan de Lange Kleiweg. Hiervoor kwamen zeer diverse mogelijkheden in beeld zoals flexwonen, tijdelijke natuur tot de opslag van bouwmaterialen.

In de tussentijd bleek ook dat de verbreding van de A4 vertraging zou kunnen oplopen. Hierdoor zou mogelijk ook de nieuwe spoorbrug over de A4 later gebouwd worden. Om deze reden is het terrein aan de Lange Kleiweg vanaf 1 april 2023 t/m 31 maart 2027 voor Rijkswaterstaat gereserveerd. Dit werd bevestigd per email dd 20 december 2021 van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat waarin werd verzocht deze reservering op te schuiven. Over de gevolgen hiervan zoals gederfde huurinkomsten zijn we met het ministerie nog in gesprek, maar feit is dat de spoorbrug hier pas op een later moment in elkaar zal worden gezet en niet eerder dan 1 april 2025.

Vervolgens brak op 24 februari 2022 de oorlog in Oekraïne uit en kwamen op 2 maart alle politieke partijen behalve het Rijswijks Belang met een publiek statement waarin werd opgeroepen Oekraïners in Rijswijk een veilige plek te geven. Dit was geen aangenomen motie of raadsbesluit en had daarmee geen formele status voor het college. Het was wel een indicatie van politiek draagvlak voor een handelingsperspectief: alles in het werk stellen om voor oorlog gevluchte Oekraïners op te vangen. Vanwege een andere juridische verblijfsstatus, huisvest het COA geen vluchtelingen uit Oekraïne maar zijn direct de gemeenten hiervoor verantwoordelijk.

Binnen het kader van deze raadsbesluiten, de actualiteit, de langere beschikbaarheid van het terrein, en de acute woningnood van verschillende doelgroepen is het college op zoek gegaan naar mogelijkheden en partners om de locatie aan de Lange Kleiweg alternatieven te vinden met een maatschappelijk belangrijke bestemming: de opvang van mensen.

Huisvestingsopgave

Een belangrijk deel van het gebrek aan opvangplekken voor asielzoekers wordt veroorzaakt door een breder probleem, namelijk het tekort aan woonruimte in Nederland. Hierdoor kunnen vergunninghouders die in Nederland mogen blijven niet uitstromen naar reguliere woningen en houden zij op COA opvanglocaties plekken bezet die voor de opvang van asielzoekers zo hard nodig zijn. We zien dat veel gemeenten, ook Rijswijk, veel moeite hebben om de taakstelling huisvesting statushouders in te vullen.

Daarnaast is de groep urgente woningzoekenden, ook wel spoedzoekers, veel breder dan alleen statushouders. Economische daklozen, gescheiden mensen die noodgedwongen samenwonen, mensen die uit een zorgsituatie komen, allemaal zijn zij acuut op zoek naar woonruimte. Sinds kort zijn daar de vluchtelingen uit Oekraïne bijgekomen. Rijswijk voelt de verantwoordelijkheid om ook deze mensen een veilige en menswaardige opvang te bieden, ook als de crisis in Oekraïne nog een langere tijd aanhoudt. Over de situatie rondom opvang van Oekraïense vluchtelingen bent u separaat per brief geïnformeerd.

Flexibel wooncentrum voor acute woningnood

Binnen het voornoemd kader van raadsbesluiten, de actualiteit, de langere beschikbaarheid van het terrein, en de omschreven acute woningnood is het college op zoek gegaan naar mogelijkheden en partners om voor de locatie aan de Lange Kleiweg een praktische invulling te geven aan het mogelijk verlengen van de huidige waardevolle maatschappelijke bestemming: het onderdak geven aan woningzoekenden in nood.

Om die reden is er in de afgelopen weken meerdere keren gesproken met het COA, de woningcorporaties Rijswijk Wonen en Vidomes, Vluchtelingen Welzijn en Stichting Welzijn Rijswijk (SWR).

Het COA heeft een belang dat de statushouders die zij nu huisvesten zo snel mogelijk hun weg vinden naar de reguliere woningvoorraad. Ook worden maatschappelijke kosten bespaard indien het gebruik van de woonunits op dezelfde plek wordt gecontinueerd. Het COA heeft inmiddels het huurcontract opgezegd en aangegeven deze units ook niet te zullen gebruiken voor een andere

locatie in Nederland. De gemeente heeft inmiddels een 'eerste huuroptie' genomen op deze units, om te waarborgen dat ze niet worden afgebroken, maar beschikbaar zijn in het geval de corporaties de units willen huren.

De woningbouwcorporaties voelen een maatschappelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de huisvesting van Oekraïners en hebben een rol in het huisvesten van woningzoekenden. Hun kerntaak is het beheren en verhuren van woonruimte en deze kerntaak zouden zij ook kunnen uitvoeren als het spoedzoekers betreft.

Vluchtelingen Welzijn en Stichting Welzijn Rijswijk hebben een zeer belangrijke rol bij de (juridische) begeleiding van statushouders, de inburgering en dagbesteding. Indien de statushouders onder het beheer van de corporaties voorlopig op deze plek kunnen blijven, kan de inburgering van deze groep ook gelijk beginnen.

Vanuit deze soms overlappende belangen en taken, zijn diverse denkmodellen verkend voor het gebruik van de locatie na 31 mei 2022. Het meest realistische model is een wooncentrum voor flexibel wonen voor een mix aan doelgroepen die voor een medium lange termijn op de Lange Kleiweg locatie kunnen wonen. In dit model bouwt het COA het bewonersbestand richting 31 mei af en wonen er op 1 juni 2022 nog de statushouders die dan nog niet zijn toegewezen aan een permanente woning in de regio maar die dan ook niet meer onder de verantwoordelijkheid van het COA vallen. Dit zal de druk op het COA aanzienlijk verlichten.

Vervolgens zal deze groep statushouders geleidelijk kleiner worden wanneer zij in Rijswijk of regiogemeenten permanente huisvesting vinden. De woonunits die vrijkomen zijn dan inzetbaar voor andere acuut woningzoekenden.

In de tussentijd kunnen vrijgekomen units aangepast worden van sobere noodopvang wat het nu is tot woonunits met meer leefcomfort voor behoeften en woonsamenstellingen van andere doelgroepen. Op dit moment houden we daarbij vooral rekening met Oekraïense vluchtelingen die momenteel in de noodopvang (vooral hotels) verblijven, maar ook met de vluchtelingen die later gaan uitstromen uit particuliere gastgezinnen voor wie de opvang zwaarder valt dan gedacht. Op langere, beschikbare, termijn kan de locatie ook gebruikt worden voor andere doelgroepen. Voor het vertimmeren van de units heeft er zich al een aannemer gemeld die vanuit 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' hier graag een rol in zou willen spelen. Dit symboliseert wat de afgelopen weken zo duidelijk gezien hebben: de grote betrokkenheid en bereidheid van inwoners, ondernemers en andere organisaties om iets te doen voor Oekraïense vluchtelingen.

Praktische vragen

Er is nog een aantal praktische vragen rondom de realisatie van een centrum voor flexibel wonen beheerd door de corporaties. Dat zijn vragen ten aanzien van het beheer van het centrum, de begeleiding van statushouders, maar ook de financiering van de medium termijn huisvesting van spoedzoekers zoals vergunninghouders en Oekraïners. Ook de diensten die nu door het COA worden verleend zoals de 'financiële verstrekkingen' en koppelingen aan permanente huisvesting zullen door andere partijen moeten worden overgenomen. De gesprekken over deze vragen lopen tussen genoemde partijen door. Feit is dat wij en de woningbouwcorporaties zeer gemotiveerd zijn hier een succes van te maken.

3. Gevolgen en/of vervolgtraject

Afhankelijk van de uitkomst van uw spoeddebat zullen wij komende weken verder werken aan de realisatie van een centrum voor flexibel wonen voor acuut woningzoekenden.

Met de twee corporaties en het COA hebben wij inmiddels de mogelijkheden verkend om op zeer korte termijn een intentieverklaring te ondertekenen waarbij alle partijen zich committeren aan dezelfde agenda en de uitgangspunten zoals een ordentelijke overdracht van het beheer en respectvolle omgang met de huidige bewoners.

In de komende weken willen wij u meer inzicht geven in de exploitatie van de locatie en bijbehorende vraagstukken. We streven ernaar om u over voortgang hiervan medio mei via een vervolgbericht verder te informeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester (wnd),

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n):
Geen